Raadsvoorstel

Onderwerp:	Bijdrage gemeente Culemborg aan het definitieve bod regionale energiestrategie 1.0
Portefeuillehouder:	J. Reus
Datum college besluit:	2 maart 2021
Behandelend ambtenaar:	Jan de Rooij
Registratienummer:	GZDGCB70562/133028

Inleiding:

Op grond van het Klimaatakkoord werken alle gemeenten in Nederland in regionaal verband aan de Regionale EnergieStrategie (verder: RES). Gemeente Culemborg werkt hierin samen met 7 regiogemeenten aan de RES Rivierenland. Daarnaast zijn ook het Waterschap Rivierenland en de provincie Gelderland partners in de RES Rivierenland. De landelijke doelstelling is dat alle 30 regio's samen minimaal 35 TWh (TeraWattuur)[1] aan duurzame elektriciteit gaan opwekken uiterlijk in 2030. Dit zal vooral plaats gaan vinden door de realisatie van nieuwe windparken en het realiseren van grootschalige opwek van zonne-energie (op grote daken en grondgebonden). Op 16 juli 2020 heeft u ingestemd met het concept-bod van de RES Rivierenland. In dat concept-bod is een kwantitatieve bijdrage van Rivierenland opgenomen van 0,632 TWh (staat gelijk aan 632 GigaWattuur). Culemborg droeg aan dat bod 122 GWh bij. Het Culemborgse aandeel in het concept-bod bestaat uit:

Wind en Zon	**Opwek in GWh opgenomen in het concept-bod RES**
Windturbines bestaand	10
Windturbines in ontwikkeling	99
Grootschalig zon bestaand	1
Grootschalig zon in ontwikkeling	12
Totaal	122

Uitgangspunt voor het concept-bod was de optelsom van alle bestaande projecten waarbij duurzame elektriciteit wordt opgewekt (in Culemborg de 10 GWh opwek door de bestaande 3 windturbines langs de N320 en 1 GWh aan zonne-energie

[1] 1 TeraWattuur staat gelijk aan 1 miljard KiloWattuur. Eén huishouden verbruikt op jaarbasis gemiddeld 3500 KWh.

op grootschalige daken (bv sporthal Parijsch)) en de potentiële opwek van initiatieven die in ontwikkeling zijn (in Culemborg het initiatief voor het 2de windpark Windwinning en de aanname dat er tot 2030 ca. 20 ha zon in Culemborg gerealiseerd kan worden). In het concept-bod is uitdrukkelijk vermeld dat initiatieven die in ontwikkeling zijn mogelijk niet of niet tijdig kunnen worden gerealiseerd. Naast het concrete aantal van 632 GWh is in het concept-bod ook de ambitie uitgesproken om richting RES 1.0 te streven naar een verdubbeling van de hoeveelheid opgewekte duurzame elektriciteit in 2030.

In de afgelopen periode (september 2020 tot heden) is het definitieve bod voor de RES 1.0 voorbereid. Dit definitieve bod moet uiterlijk 1 juli 2021 worden aangeboden aan het Nationaal Programma RES (NPRES). Alle acht gemeenteraden, het bestuur van het Waterschap Rivierenland en Provinciale Staten van Gelderland moeten instemmen met het definitieve bod alvorens het aan het NPRES kan worden aangeboden. Dit betekent dat 10 besturen moeten instemmen met de inhoud van het definitieve bod. In die besluitvormingsfase (in Culemborg naar verwachting de gemeenteraadsvergadering van juni 2021) is het wenselijk om u vroegtijdig in positie te brengen. Een amendement op het voorstel door één of meerdere partners leidt praktisch gezien tot een bestuurlijk bijzonder ingewikkelde situatie. Voorgesteld wordt dan ook om de besluitvorming over de inhoudelijke bijdrage vanuit Culemborg aan het definitieve bod voor de RES 1.0 in de tijd naar voren te halen (besluitvorming in de vergadering van de gemeenteraad van 1 april as.). Ook in andere gemeenten in Rivierenland speelt deze discussie. In de klankbordgroep van raadsleden wordt dit proces ook besproken en afgestemd op de besluitvorming in de stuurgroep RES.

Voorstel Raadsbesluit

De gemeenteraad van Culemborg besluit:

De Culemborgse bijdrage aan het definitieve RES-bod 1.0 vast te stellen op 0,105 TeraWattuur.

Argumenten:

Dit voorstel beoogt de gemeenteraad vroegtijdig in positie te brengen om de Culemborgse bijdrage aan het definitieve bod voor de RES 1.0 vast te stellen. Daarmee wordt recht gedaan aan het belang van het onderwerp (voldoende tijd voor een inhoudelijke discussie over de verwachte hoeveelheid duurzame elektriciteit die in Culemborg richting 2030 opgewekt kan worden), alsmede dat wordt voorkomen dat in het stadium waarin veranderingen in het definitieve bod niet meer bij iedere partner kan worden doorgevoerd, deze alsnog onderwerp van discussie worden. In de regionale planning is voorzien dat het definitieve bod omstreeks begin april 2021 afgerond gaat worden, zodanig dat het tweede kwartaal van 2021 gebruikt kan worden voor de bestuurlijke besluitvorming. Als u er in slaagt om de Culemborgse bijdrage aan het definitieve bod op 1 april vast te stellen dan wordt de besluitvorming in het tweede kwartaal daar niet mee belast. Overigens moet het bod worden gezien als een bestuurlijk overeengekomen inspanningsverplichting. Er ontstaat geen schadeplichtigheid of aansprakelijkheid als in 2030 het bod niet is gerealiseerd.

Inhoudelijke onderbouwing Culemborgse bijdrage aan het definitieve bod RES 1.0

Zoals hierboven aangegeven is de Culemborgse bijdrage aan het concept-bod 122 GWh op een totaal van 632 GWh. Dit is relatief gezien een forse bijdrage als het wordt afgezet tegen het oppervlak van de gemeente, het inwoneraantal van de gemeente en/of het elektriciteitsverbruik in Culemborg.

Het definitieve bod moet een realistische inschatting zijn van de mogelijke opwek die plaats kan vinden in 2030 via wind- en zonne-energie. Voor **Wind** kan de volgende benadering gelden:

Het bestaande windpark langs de N320 bestaande uit 3 windturbines levert momenteel ca. 10 GWh per jaar. Dit windpark is in 2007 gebouwd. In 2030 zal het zeer waarschijnlijk niet meer operationeel zijn. Het windpark is dan zowel technisch als economisch afgeschreven. De 10 GWh telt daarom niet mee in het definitieve bod (het was wel

opgenomen in het concept-bod). Inmiddels loopt de procedure voor het tweede windpark (Windwinning Culemborg). In de concept-MER Windwinning Culemborg is een voorkeursvariant uitgewerkt bestaande uit 6 winturbines met een bandbreedte in de hoogte en het vermogen. De lagere variant produceert naar verwachting 134 GWh en de hogere variant ca. 164 GWh. De procedure voor windwinning doorloopt haar eigen besluitvormingstraject, maar is ook nadrukkelijk van belang voor de hoogte van de Culemborgse bijdrage in het definitieve bod voor de RES 1.0. Het is wenselijk dat het besluitvormingstraject over het initiatief Windwinning zo zuiver mogelijk verloopt en niet wordt beïnvloed door parallelle trajecten als het RES-proces. Daarom stellen we voor om in het RES-bod een voorzichtige koers te bewandelen en voorlopig uit te gaan van vier windturbines die ieder 20 GWh produceren. 80 GWh is mogelijk aanzienlijk lager dan de opbrengst die Windwinning kan opleveren (134 tot 164 GWh) als het lopende initiatief ongewijzigd wordt voortgezet, maar deze 80 GWh duurzame opwek met wind sluit wel aan bij het scenario hybride mix dat als uitgangspunt is genomen bij de uitvoeringsagenda duurzaamheid die in 2017 door u is vastgesteld. Als de uitkomst van de procedure van Windwinning een hogere productie oplevert dan voldoen we in ieder geval aan het leveren van de minimale bijdrage die in RES-verband is overeengekomen. In de RES 2.0 (2023) kunnen we eventueel het bod weer aanpassen aan de actualiteit van dat moment.

Voor **zonne-energie** kan de volgende benadering gelden:

In het concept-bod voor de RES is de volgende bijdrage vanuit Culemborg voor zonne-energie opgenomen: 1 GWh bestaand en 12 GWh in ontwikkeling. 1 hectare zon op dak of grondgebonden levert 0,95 GWh op. 13 GWh betekent daarom een oppervlakte van 13,7 ha. Op basis van gegevens uit de zonatlas bedraagt het dakoppervlak van grotere panden in Culemborg dat voldoende zoninstraling ontvangt om renderend een zonne-energiesysteem te plaatsen ca. 90 ha. Het realiseren van duurzame opwek door middel van zonne-energie kan plaatsvinden door gebruik te maken van grootschalige daken en door grondgebonden toepassingen. Beleidsmatig verdienen toepassingen op daken de voorkeur boven grondgebonden projecten (minder ruimtebeslag op land en dubbel ruimtegebruik op daken). Regionaal wordt het uitgangspunt gehanteerd dat het aandeel zon op dak richting 2030 kan vervijfvoudigen t.o.v. nu. Voor de Culemborgse situatie komt dat neer op een oppervlak van ca. 9 ha. Dat betekent dat in 2030 10% van de grotere daken met een goede zoninstraling benut zal worden voor de opwekking van zonne-energie. Ca. 9 ha levert 9 GWh per jaar op.

Om te verkennen op welke wijze grondgebonden opwek van zonne-energie kan plaatsvinden en welke belangen daarbij spelen is op 6 januari 2021 een ruimtelijk atelier georganiseerd. Dit atelier vond plaats direct na de periode van de ter inzageligging van het voorontwerpbestemmingsplan Windwinning Culemborg. Onder een groep inwoners van Culemborg lopen de emoties over dat onderwerp hoog op wat ook z'n weerslag heeft op de discussie over grondgebonden opwek van zonne-energie (niet onverdeeld positief). Gegeven deze context lijkt het verstandig om in deze fase geen hoge ambitie voor grondgebonden opwek van zonne-energie vast te stellen, te meer omdat de ruimtedruk in Culemborg al groot is. Na RES 1.0 zal na twee jaar RES 2.0 moeten worden vastgesteld. Eventuele vergroting van de ambitie kan ook in die fase plaatsvinden. Vanuit netwerkefficiëntie heeft het de voorkeur om een verhouding van 3:1 aan te houden voor wind en zon (de capaciteit van het netwerk functioneert bij deze verhouding het beste). Voorgesteld wordt daarom om de totale ambitie richting 2030 vast te stellen op 25 GWh voor zon. Als op grote daken 9 GWh kan worden opgewekt levert dat een ambitie voor grondgebonden zon op van 16 GWh, wat neer komt op ca. 17 hectare. Ook dit sluit aan op het uitgangspunt uit het scenario hybride mix uit de uitvoeringsagenda duurzaamheid (2017). De wijze waarop dit in het buitengebied kan worden gerealiseerd moet nader worden uitgewerkt. Het lijkt op voorhand logisch om te starten met kleinere initiatieven om daarmee ervaring op te doen en om de zorg voor de verandering van het buitengebied weg te nemen. Bovendien hebben we ook te maken met de netwerkcapaciteit die Liander kan leveren. Kleinschalige zonnevelden zijn makkelijker inpasbaar dan grote velden.

Resumerend is het voorstel voor de Culemborgse bijdrage aan het RES-bod 1.0:

80 GWh wind en 25 GWh zon in totaal 105 GWh ofwel 0,105 TWh. Voor het aandeel wind betekent dit een verlaging t.o.v. het concept-bod en voor zon betekent het een verdubbeling. De verlaging voor de bijdrage van Wind aan het bod

heeft alles te maken met de wens om de besluitvorming over het initiatief Windwinning Culemborg niet te belasten met de besluitvorming in het proces van de RES en in lijn te blijven met eerdere besluiten van de gemeenteraad in het kader van de uitvoeringsagenda Duurzaamheid 2.0. De verdubbeling van het aandeel zon wordt als realistisch ingeschat. Het Culemborgse aandeel in de RES 1.0 valt iets lager uit dan het Culemborgse aandeel in het concept-bod. Dit komt onder meer omdat de opwek van het bestaande windpark langs de N320 niet meer meetelt in de RES-bod 1.0. In onderstaande tabel is de vergelijking opgenomen tussen de Culemborgse bijdrage aan het concept-bod en het voorstel voor de bijdrage aan het definitieve bod 1.0.

Wind en Zon	**Opwek in GWh opgenomen in het concept-bod RES**	**Voorstel Culemborgse bijdrage aan het RES-bod 1.0 in GWh**
Windturbines bestaand	10	0
Windturbines in ontwikkeling	99	80 (4 turbines van 20 GWh per stuk)
Grootschalig zon bestaand	1	1
Grootschalig zon in ontwikkeling	12	9 op daken (9,5 hectare) 16 grondgebonden (17 hectare)
Totaal	122	105

Als de regio er in slaagt om de eerder vastgestelde ambitie om het concept-bod te verdubbelen naar 1,264 TWh levert Culemborg een bijdrage van 8,3 %. Dat aandeel doet recht aan het aantal inwoners van Culemborg (zie eerder) en is een zeer aanvaardbaar bod gelet op het Culemborgse elektriciteitsverbruik en het grondoppervlak van de gemeente Culemborg. Hiermee leveren we een evenredig aandeel aan de RES Rivierenland.

Kanttekeningen:

Aan dit voorstel zijn in principe geen risico's verbonden. Het voorstel is er op gericht om de besluitvorming over de inhoudelijke bijdrage van de gemeente Culemborg aan het definitieve RES-bod 1.0 vroegtijdig vast te stellen om daarmee te voorkomen dat in de fase dat alle besturen zich moeten uitspreken over het bod er inhoudelijke discussies ontstaan die het halen van de deadline van 1 juli 2021 in gevaar brengen.

Kosten, Baten, Dekking:

Aan dit voorstel zijn geen financiële consequenties verbonden.

Personele en/of Juridische gevolgen:

Aan dit voorstel zijn geen personele of juridische gevolgen verbonden.

Communicatie en Burgerparticipatie:

Het RES-proces heeft haar eigen communicatieaanpak. Via nieuwsbrieven en persberichten wordt over de voortgang van het RES-proces gecommuniceerd. Ook zijn er verschillende ruimte-ateliers georganiseerd en is er een enquête gehouden onder de inwoners van Rivierenland. Naarmate de besluitvorming over het RES-bod 1.0 vordert zal dit ook in de communicatie tot uiting komen. Het ligt voor de hand om op het moment dat de gemeenteraad de Culemborgse bijdrage aan het RES-bod 1.0 heeft vastgesteld hierover ook lokaal te communiceren.

Bijlagen:

n.v.t.

Raadsbesluit

Registratienummer: GZDGCB/70562/133028

De gemeenteraad van Culemborg besluit:

1. De Culemborgse bijdrage aan het definitieve RES-bod 1.0 op te bouwen uit een aandeel duurzame energie opwek in de vorm van zonne-energie en een aandeel windenergie, waarbij
   - 72 GWh wordt opgewekt door duurzame windenergie en
   - 18 GWh wordt opgewekt door zonne-energie.
2. Gelet op besluitpunt 1 de Culemborgse bijdrage aan het definitieve RES-bod 1.0 vast te stellen op 0,090 TeraWattuur.
3. Met de vaststelling van deze bijdrage geen uitspraak te hebben willen doen over aantallen windmolens dan wel vermogen per molen.
4. Uit te spreken dat de focus voor de opwek van zonne-energie meer gelegd moet worden op opwek via zon op dak in plaats van zon op land

---

Aldus besloten in de vergadering van de Raad,

Gehouden op 6 april 2021

De griffier | De voorzitter

A.N. van Aarsen | G. van Grootheest